

Normal Öğretim

**AVUSTURYA
OKULU**

GİRİŞ

- İKTİSAT TARİHİ İÇİNDE “OKUL” TANIMLAMASI YAPILIRKEN, BÜYÜK ÖLÇÜDE SOSYOLOJİK BİR PERSPEKTİFTEN BAKILMAKTADIR. YANİ BELLİ BİR GÖRÜŞÜ SAVUNAN ÇOK SAYIDA İKTİSATÇININ VARLIĞI, BİR VEYA BİRDEN ÇOK BİLİMSEL YAYIN YAPAN DERGİNİN ETRAFINDA TOPLANILMASI, BELİRLİ ÜNİVERSİTELERDE YOĞUNLAŞMA VE DESTEK GÖRME ŞEKLİNDE DÜŞÜNSEL OLARAK BİR ARAYA GELİNMESİDİR. ANCAK, HER ŞEYDEN ÖNCE, DÜŞÜNSEL BİRLİKTELİK İÇİN ORTAK SAYILABİLECEK RASYONEL TEORİK BİR ZEMİNİN VAR OLMASI GEREKMEKTEDİR. BU BAĞLAMDA “OKUL”UN ORTAYA ÇIKMASI VE ETKİNLİĞİNİN, KONJONKTÜRE DE BAĞLI OLDUĞU SÖYLENEBİLİR. ÖRNEĞİN 1929 İKTİSADİ KRİZİ SONRASI KEYNESYEN İKTİSADIN ELVERİŞLİ BİR KONJONKTÜR YAKALAMASI BU DURUMA ÖRNEK GÖSTERİLEBİLİR. İKTİSAT TARİHİ VE OKULLAR İNCELENİRKEN, TEMELDE, ÖNCELİK SIRASINA GÖRE VE İZLENEN YOLA GÖRE İKİ TÜR YAKLAŞIM VARDIR. BUNLARDAN İLKİ ORTODOKS YAKLAŞIM İKİNCİSİ İSE HETERODOKS YAKLAŞIMDIR.

- ORTODOKS YAKLAŞIM HAKİM YAKLAŞIMDIR VE İKTİSAT BİLİMİNİN TARİHİNİ BU PERSPEKTİFTEN OKUR. HETERODOKS YAKLAŞIM İSE GENELDE ORTODOKSİNİN MUHALİFİ OLAN OKULLARIN YAKLAŞIMLARINA VERİLEN ADDIR. İKTİSAT BİLİMİNDE ORTODOKSİYİ NEOKLASİK DEĞERLER DİZİSİ OLUŞTURUR. HETERODOKS OKUL, ORTODOKSİYİ OLUŞTURAN NEOKLASİK İKTİSADIN MUHALİFİDİR VE NEOKLASİK İKTİSADIN DIŞINDA FARKLI DEĞERLER DİZİSİNE VE SOSYOLOJİK ANLAMDA BİR OKUL OLMANIN UNSURLARINA SAHİPTİR. BURADAKİ MUHALEFET DE METODOLOJİK SEVİYEDE OLUR. BU BAĞLAMDA BU ÇALIŞMANIN BİRİNCİ BÖLÜMÜNDE NEOKLASİK İKTİSADA MUHALİF OKULLARDAN BİRİ OLAN AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN TARİHİ GELİŞİMİ, İKİNCİ BÖLÜMDE TEMSİLCİLERİ VE İKTİSADA BAKIŞLARI İNCELENECEK VE SON BÖLÜMDE DE “OKUL”UN METODOLOJİK İLKELERİ ELE ALINACAKTIR.

AVUSTURYA İKTİSAT OKULUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

- AVUSTURYA İKTİSAT OKULU, CARL Menger'İN 1871 YILINDA YAYINLANAN “EKONOMİ BİLİMİNİN TEMELLERİ” İSİMLİ KİTABI İLE DOĞMUŞTUR. DAHA SONRA, Menger'İN ÖĞRENCİSİ OLMAYAN ANCAK GÖRÜŞLERİNİN ATEŞLİ SAVUNUCULARI OLAN İKİ GENÇ İKTİSATÇI BÖHM BAWERK VE FRIEDRICH VON WIESER, 1880'Lİ YILLARDA YAPTIKLARI ÇALIŞMALARLA AVUSTURYA İKTİSAT OKULU İLE İLGİLİ OLARAK BİR LİTERATÜR OLUŞTURMUŞLAR VE “AVUSTURYALILAR” KAVRAMI EKONOMİK PLATFORMDA YER EDİNMEYE BAŞLAMIŞTIR. İLERİKİ YILLARDA ÖZELLİKLE ALMAN ÖĞRETİM ÜYELERİ İLE GİRİLEN SERT METODOLOJİK TARTIŞMALAR AVUSTURYA İKTİSAT OKULUNUN ULUSLARARASI ALANDA TANINMASINDA ETKİLİ OLMUŞTUR (ADAÇAY VE İSLATİNCE, 2009:147). MARJİNALİST DEVRİM DİYE DE NİTELENDİRİLEN BU YILLARDA Menger, BAŞLARDA FİKİRLERİNİ TEK BAŞINA SAVUNMAK ZORUNDA KALMIŞ FAKAT DAHA SONRA SIKI TAKİPÇİLERİ OLAN WIESER VE BÖHM-BAWERK'İN DE KATKILARI İLE AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NU KURMAYI BAŞARMIŞTIR (GÖRMEZ, 2008:58).

- AVUSTURYA İKTİSAT OKULU BİREYSEL DAVRANIŞ, GİRİŞİMCİLİK, SÜBJEKTİF DEĞERLER VE PİYASA SÜRECİNDE SERMAYE VE ZAMANIN ROLÜNE ODAKLANMIŞTIR. BUNUNLA BERABER PİYASA DENGESİ ANALİZİNE MARJİNAL KAVRAMLARI KAZANDIRMIŞTIR (BARBER, 2007:246). MARJİNAL FAYDA, FIRSAT MALİYETİ VE ZAMAN TERCİHİ GİBİ BİRÇOK AVUSTURYA KÖKENLİ KAVRAM EKONOMİK ANALİZE DÂHİL EDİLMİŞTİR. KLASİKLER TARAFINDAN FARK EDİLMİYEN VE EKONOMİK ANALİZE BU OKUL İLE DAHİL EDİLEN MARJİNAL FAYDA KAVRAMI, BİR MALIN SON BİRİMİNİN FAYDASI, DİĞER BİR DEYİŞLE, SON BİRİMİN BİR ÖNCEKİ BİRİME ORANLA FAYDASINI İFADE ETMEKTEDİR. OKUL YAPTIĞI ANALİZLERİN HEPSİNDE İKTİSAT PROBLEMLERİNİN PSİKOLOJİK YÖNÜNÜ ELE ALIR VE NİHAİ FAYDA KAVRAMINI İNCELER. BU SEBEPLE AVUSTURYA PSİKOLOJİK OKULU/EKOLÜ DİYE DE ADLANDIRILMAKTADIR (ADAÇAY VE İSLATİNCE, 2009:147).

AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN TEMSİLCİLERİ VE İKTİSADA BAKIŞLARI

- CARL Menger (1840-1921), 1871'de "İKTİSADIN İLKELERİ" adlı eserini yayınlıyarak İKTİSADI ALANDA MARJİNAL DEVRİM OLARAK ADLANDIRILAN YENİ BİR DÖNEM BAŞLATMIŞTIR. ANCAK ESER YAYINLANDIĞI DÖNEMDE ÇOK FAZLA BİR ETKİ YARATMAMIŞ VE KABUL GÖRMEMİŞTİR. Menger bu eserini KLASİK TEKNİKLERİN VE ÖĞRETİLERİN AKSİNE, KIYMET (DEĞER) VE FİYAT TEORİLERİNE DAYALI OLARAK ELE ALMIŞTIR. KLASİK İKTİSATÇILAR DEĞERİ, ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN FAALİYETLERİ SONUCUNDA ELDE EDİLEN KARŞILIK OLARAK GÖRÜRLERKEN; Menger ise, BİR MALIN DEĞERİNİ, TÜKETİCİ İSTEKLERİNİ VE ARZULARINI KARŞILAMADAKİ TATMİN ÖZELLİĞİ İLE AÇIKLAMISHTIR (AKTAN, 2008:212). Menger'e göre EKONOMİK OLMAYAN HİÇBİR MALIN NE MÜBADELE NE DE KULLANIM DEĞERİ VARDIR. MAL İLE İHTİYAÇ ARASINDAKİ İLİŞKİ DEĞİŞİNCE DEĞER DE DEĞİŞİME UĞRAMAKTADIR. ÇÜNKÜ BİR MALIN DEĞERİ O MAL İLE İHTİYAÇ ARASINDA VAR OLAN İLİŞKİYE BAĞLIDIR. Menger'in bu duruma örneği; SUYU BOL OLAN BİR ÇÖLE BİR KİŞİ YERLEŞSİN. BU KİŞİ İÇİN BİR KOVA SUYUN ÖNEMİ YOKTUR. ANCAK SUYUN KURUMASI VE KITLIĞININ YAŞANMASI HALİNDE BİR DAMLASI BİLE BİR DEĞER İFADE EDECEKTİR. BU DURUMDA DEĞER; İHTİYAÇLARDA, MİKTARLARDA VE NİTELİKTEKİ DEĞİŞMELERE GÖRE ŞEKİLLENMEKTEDİR (TURANLI, 2008:157).

- Menger'in İktisat Bilimine yaptığı en ilginç ve önemli katkılardan biri "üst düzey mallar" adını verdiği üretim faktörlerinin kıymetinin belirlenmesi ile ilgilidir. Burada Menger, nihai tüketim mallarını "alt düzey" ve üretici malları dizisini de "üst düzey" olarak sınıflandırmıştır. Menger, üretim faktörlerini "üst düzey bir mal" olarak düşünmüş ve değerlerinin, üretimine hizmet ettikleri alt düzeyden bir malın umulan kıymetine bağlamak (atıfta bulunmak, atıf teorisi) suretiyle belirleneceğini öne sürmüştür. Bu kıymetin belirlenmesinde izlenecek en iyi yol ise söz konusu üretim faktörünün bir birimini üretimden çekmek ve bunun sonucunda toplam üretimde yaratacağı etkiyi gözlemlemektir. Toplam üretimde meydana gelen düşüş miktarı söz konusu değişken faktörün kıymetini oluşturur. Bu kıymet aynı zamanda söz konusu üretim faktörünün bir başka mal üretiminde kullanılması halinde "alternatif maliyetini (fırsat maliyetini)" gösterecektir (Savaş, 2007:542).

- AVUSTURYA İKTİSAT OKULUNUN İKİNCİ KUŞAK DÜŞÜNÜRLERİNDEN BİR DİĞERİ OLAN FRIEDRICH VON WIESER (1851-1926) 1884'DE PRAG'DAKİ ALMAN ÜNİVERSİTESİ'NDE İKTİSAT PROFESÖRÜ OLMUŞ VE 1903'DE DE VİYANA ÜNİVERSİTESİ'NDE MENGER'İN HALEFİ OLMUŞTUR. WIESER, MENGER'İN BAĞLAMA (ATIF) TEORİSİNE HAYRAN OLMAKLA BİRLİKTE, BU TEORİNİN HATALI OLDUĞUNU ÖNE SÜRMÜŞTÜR. WIESER'E GÖRE BÖYLE BİR YÖNTEM SÖZ KONUSU FAKTÖRÜ AŞIRI DERECEDE KIYMETLİ GÖSTEREBİLİRDİ. WIESER ÖNERDİĞİ ALTERNATİF YÖNTEMDE, ÜRETİMDEN ÇIKARILAN FAKTÖRÜN SEBEP OLDUĞU ÜRETİM AZALIŞINI DEĞİL AKSİNE, O FAKTÖRÜN MİKTARI ARTTIRILDIĞI ZAMAN YOL AÇTIĞI ÜRETİM FAZLASINI, O FAKTÖRÜN KIYMETİ OLARAK KABUL ETMİŞTİR (SAVAŞ, 2007:545). WIESER, İKTİSAT BİLİMİNE, “MARJİNAL FAYDA”, “FIRSAT MALİYETİ” VE “EKONOMİK PLANLAMA” GİBİ YENİ TERİMLER KAZANDIRMIŞ, BUNUN YANINDA, YATIRIMCILAR, ÖNCÜLER, KAPİTALİSTLER VE GİRİŞİMCİLER GİBİ YARATICI BİREY ÜZERİNE ÖZEL VURGU YAPMIŞTIR.

- AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN ÜÇÜNCÜ KUŞAĞINI OLUŞTURAN İSİMLERDEN BİRİ OLAN LUDWIG VON MİSES (1881-1973), EKONOMİ TEORİSİNİN, PRAXEOLOJİ DEDİĞİ TAMAMEN A PRIORİ BİR SİSTEME DAYANDIĞINI SAVUNMUŞTUR. PRAXEOLOJİ KAVRAMINI, İKTİSADİ DAVRANIŞLARI DA KAPSAYAN BÜTÜN İNSAN FAALİYETLERİNİN GENEL TEORİSİ OLARAK TANIMLADIĞI YENİ BİR BİLİM ANLAMINDA KULLANMAKTA VE İKTİSADİ BU YENİ BİLİMİN SADECE BİR ALT BİRİMİ OLARAK ALMAKTADIR. A PRIORİ PRAXEOLOGY DÜŞÜNCESİNİN ÇIKIŞ NOKTASI, KEYFİ SEÇİLMİŞ ÖNERMELER DEĞİL; İNSANIN SAHİP OLDUĞU VE ONU DİĞER CANLILARDAN AYIRAN ZEKÂ VE ALGILAMA YETENEĞİ İLE İLGİLİ KENDİLİĞİNDEN KANITLI TEK BİR ÖNERMEDİR. İNSAN FAALİYETİ AMAÇLIDIR VE BU YÜZDEN GELİŞİGÜZEL YA DA TEPKİSEL DEĞİL, DEĞER YARGILARINA DAYANAN, BELİRLİ BİR EREĞİ AMAÇLAYAN VE BU AMACA VARMAK İÇİN BELİRLİ ARAÇLARIN UYGUNLUĞU YA DA UYGUNSUZLUĞU İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİN REHBERLİĞİNDE OLUŞAN DAVRANIŞLARDIR (YAY, TURAN VE GÜLSÜN, 2007:17-18). İLK KEZ MİSES TARAFINDAN KULLANILAN PRAXEOLOGY KAVRAMI AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN AYIRT EDİCİ BİR ÖZELLİĞİDİR.

- OKULUN ÜÇÜNCÜ KUŞAK DÜŞÜNÜRLERİNDEN BİRİ JOSEPH SCHUMPETER (1883-1950)'DİR. SCHUMPETER'E GÖRE, İKTİSADİ UYGULAYICILARIN BİLİNÇLİ ÇABALARI İLE YÖNTEM VE GERÇEKLERİN BİR ARAYA GELMESİ İKTİSAT BİLİMİNİ YARATAN ŞEYDİR. SCHUMPETER, EKONOMİK İSTİKRARSIZLIĞI KAPİTALİST SİSTEMDE GİRİŞİMCİYE BAĞLAR. ONA GÖRE, YENİLİK OLMAKSIZIN BÜYÜME, GİRİŞİMCİ OLMAKSIZIN TEKNİK YENİLİK VE KREDİ OLMAKSIZIN DA GİRİŞİMCİ YOKTUR. KREDİ TEKNİK YENİLİĞİN PARASAL BAKIMDAN TAMAMLAYICISIDIR.
- AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN DÖRDÜNCÜ KUŞAK DÜŞÜNÜRLERİNDEN BİRİ FRIEDRİCH A. HAYEK (1899-1992)'DİR. HAYEK BİR İKTİSAT DÜŞÜNÜRÜ OLMASININ YANINDA AYNI ZAMANDA BİR İKTİSAT METODOLOĞUDUR. BU YÜZDEN HAYEK NEREDEYSE BÜTÜN KİTAPLARINDA İKTİSADIN YÖNTEMİNİN NE OLMASI GEREKTİĞİNE YÖNELİK OLARAK DÜŞÜNCELER İLERİ SÜRMÜŞTÜR. BU KONUDA DA FİZİK BİLİMLERİNDE KULLANILAN TÜMDENGELİM YÖNTEMİNİN KULLANIMININ İKTİSAT İÇİN ELVERİŞLİ OLMADIĞI DÜŞÜNCESİNDEDİR (KÜÇÜKKALAY, 2008:426).

- HAYEK'İN İLK DÜŞÜNCELERİ EKONOMİK DALGALANMALAR İLE PARA VE KREDİ SİSTEMİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER ÜZERİNDE YOĞUNLAŞMIŞTIR. HAYEK “PARA TEORİSİ VE EKONOMİK DALGALANMALAR” (MONETARY THEORY AND THE TRADE CYCLES) (1929) ADLI İLK KİTABINDA PARA ARZINDA VE PARA MİKTARINDA MEYDANA GELEN DEĞİŞMELERİN, İŞ ÇEVRELERİNCE “YANLIŞ SİNYALLER” OLARAK ALGILANMASININ EKONOMİK DALGALANMALARIN ESAS SEBEBİ OLDUĞUNU ÖNE SÜRMÜŞTÜR. ÖRNEĞİN KREDİ MİKTARINDAKİ ARTIŞ, FAİZ ORANLARINI DÜŞÜRECEK, BU İSE İŞ ADAMLARINI YANILTACAK VE NORMAL FAİZ ORANINDA KÂRLI OLMAYAN GİRİŞİMLERE YÖNELTECEKTİR. TÜKETİCİLER DE BUNA BENZER YANILGILARA KAPILACAK VE EKONOMİDE ÖNCE BİR BOLLUK (BOOM) DAHA SONRA İSE GERİLEME (RECESSION) ORTAYA ÇIKACAKTIR (SAVAŞ, 2007:1023). HAYEK'E GÖRE, KONJONKTÜR DALGALANMALARININ NEDENİ PARA HACMİNİN ELASTİK OLMASIDIR. PARA HACMİNİN ELASTİKİYETİNDEN DOLAYI BANKALARCA TALEP EDİLEN (KREDİ) FAİZ HADDİ, HER ZAMAN DENGİ FAİZ HADDİNE EŞİT OLMAZ. KONJONKTÜREL DALGALANMALARIN BELİRLEYİCİSİ OLAN BÖYLE BİR DURUMDA İKTİSADİ DALGALANMALARIN ÇIKIŞ NEDENİ OLARAK, BANKACILIKTAKİ KREDİ SİSTEMİNDEN KAYNAKLANAN PARA HACMİ DEĞİŞMELERİ GÖSTERİLİR (ALP VE KARAKAŞ, 2009:).

- HAYEK, FRIEDMAN'IN PARA TEORİSİNİ ELEŞTİRİR. FRIEDMAN'IN MODELİNDE REEL FİYATLAR UZUN DÖNEM DENGESİNE DOĞRU YÖNELİRKEN, PARASAL DEĞİŞMELER YALNIZCA NOMİNAL BÜYÜKLÜKLERİ ETKİLER; ÜRETİM ÜZERİNDE BİR ETKİSİ YOKTUR. BURADA ÖNEMLİ OLAN PARA ARZININ FİYATLAR GENEL DÜZEYİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİDİR. PARANIN KISA DÖNEMDE ÜRETİM VE SERMAYE YAPISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE ANALİZDE YER YOKTUR. HAYEK, FRIEDMAN'IN AKSİNE, BİREYLERİN KARARLARINDAN HAREKET EDEN BİR TEORİ GELİŞTİRMİŞTİR. HAYEK'İN KRİZ TEORİSİNDE FİYAT, SERMAYE VE PARA TEORİSİ İÇ İÇEDİR. BU TEORİDE FİYATLARIN, BİLGİ İLETİŞİM MEKANİZMASI OLDUĞU, SERMAYENİN DE HETEROJEN NİTELİĞİ VURGULANIR. HAYEK'İN PARA TEORİSİNİN FRIEDMAN'DAN FARKLI YANI, YALNIZCA, PARA ARZI İLE FİYATLAR GENEL DÜZEYİ ARASINDAKİ ORANSAL İLİŞKİYİ ELE ALMAMASI, BUNUN YANINDA PARANIN NEREDEN VE NASIL EKONOMİYE YAYILDIĞI VE ÜRETİM/SERMAYE YAPISINI NASIL ETKİLEDİĞİ GİBİ KONULARI İÇERMESİDİR (YAY, TURAN VE GÜLSÜN, 2007:205).

- HAYEK VE JOHN MAYNARD KEYNES ARKADAŞ OLMALARINA RAĞMEN MESLEKİ OLARAK BİRBİRLERİNE MUHALİFTİLER. HAYEK, KEYNES'İN PARA ÜZERİNE TEZİ'NE (1931-1932) BİR SERMAYE TEORİSİNİN BULUNMAMASI NEDENİYLE ELEŞTİRMİŞ, KEYNES DE BUNA KARŞILIK, HAYEK'İN FİYATLAR VE ÜRETİM'İNİ ANLAŞILMAZ VE “YOĞUN BİR SİS KÜMESİ” OLARAK ELEŞTİRMİŞTİR (SKOUSEN, 2009:337). HAYEK'İN KEYNES'E BİR DİĞER ELEŞTİRİSİ, KEYNES'İN “GENEL TEORİ” ADLI KİTABI ÜZERİNDENDİR. BU KİTABA YÖNELİK İKİ TEMEL KONUDAKİ ELEŞTİRİLERİNDEN İLKİ, KEYNES'İN ÖNE SÜRDÜĞÜ GİBİ DEPRESYON VE KRİZDE OLUŞTURULAN EFEKTİF TALEP ARTIŞI İLE YATIRIMLARIN ARTTIRILABİLECEĞİ VE DOLAYISIYLA KRİZDEN KURTULUNABİLECEĞİ TEZİNİN YANLIŞ OLDUĞUNU GÖSTERMEK, İKİNCİSİ İSE DAHA ÇOK SİYASET FELSEFESİNE YAKIN BİR İÇERİĞE SAHİP OLAN, KEYNES'İN DEVLETİN SINIRLARINI GENİŞLETMEYE İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİNİN ELEŞTİRİLMESİDİR (ALP VE KARAKAŞ, 2009:10).

AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN METODOLOJİK İLKELERİ

1)SÜBJEKTİVİZM

- SÜBJEKTİVİZM KAVRAMI, İKTİSAT LİTERATÜRÜNE 1870'LERİN MARJİNAL FAYDA DEVRİMİ İLE GİRMESİNE RAĞMEN, MENER VE AVUSTURYA'LILAR DIŞINDA, TÜKETİCİ ZEVKLERİNİ İFADE EDER. AVUSTURYA OKULU'NUN AMACI İSE BU KAVRAMIN İKTİSATTAKİ KULLANIM ALANINI GENİŞLETMEKTİR. OKULUN DÜŞÜNCESİNE GÖRE SÜBJEKTİVİZM, İKTİSADİ AÇIKLAMANIN TEMELLERİNİ OLUŞTURAN BOYUTLARDAN BİRİ VE BİR İKTİSAT METODOLOJİSİDİR. BU BAĞLAMDA AVUSTURYA OKULU SÜBJEKTİVİZMİ, İKTİSADIN HER ŞEYDEN ÖNCE, NESNELER VE OBJEKTİF BÜYÜKLÜKLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERLE DEĞİL; İNSANLARIN NESNELERLE, İNSANLARIN İNSANLARLA GİRİŞTİKLERİ İLİŞKİLERLE, İNSANLARIN SEÇİM/TERCİHTE BULUNMASINA YOL AÇAN DÜŞÜNCELERİYLE İLGİLENMESİ GEREKTİĞİNİ ÖNE SÜRER (YAY, TURAN, S:9). MENER'İN SÜBJEKTİVİST DEVRİMİ, PİYASA DÜZENİNİN İŞLEYİŞİNİ AÇIKLAMAK İÇİN ÇIKIŞ NOKTASI OLARAK, BİREYLERİN SÜBJEKTİF TATMİNLERİNİ ALIP, EMEK-DEĞER TEORİSİNİN YERİNE FAYDADEĞER TEORİSİNİ KOYMAKTADIR. PİYASA EKONOMİSİNDE GERÇEKLEŞEN TÜM EKONOMİK AKTİVİTELER TEMELDE SÜBJEKTİF DEĞER TEORİSİNE DAYANMAKTADIR (BİBER, 2006:32)

2)METODOLOJİK BİREYCİLİK

- METODOLOJİ BİREYCİLİK KAVRAMI İLE EKONOMİK OLAYLARIN, KARAR VE TERCİHLERİN AÇIKLANMASINDA BİREY DAVRANIŞLARINA BAKILMASI GEREKTİĞİ SAVUNULMAKTADIR. METODOLOJİK BİREYCİLİK İLKESİNE GÖRE TOPLUMDAKİ BÜTÜN EKONOMİK VE SOSYAL KARARLAR BİREYİN TERCİHLERİNE GÖRE BELİRLENİR. BİREYCİLİK BİR ANALİTİK METOT OLMASININ YANINDA AYNI ZAMANDA SOSYAL DÜZENİ OLUŞTURAN BİR SİSTEMDİR. MENER'İN BÜTÜN SİSTEMİ METODOLOJİK BİREYCİLİĞE DAYANMAKTADIR. ATOMİSTİK METOT OLARAK DA İFADE EDİLEN BU İLKEYE GÖRE, BÜTÜN SOSYAL FENOMENLER BİREYSEL DAVRANIŞLARIN ANALİZİ İLE AÇIKLANABİLİR. YANİ SOSYAL SINIFLAR, DEVLET VE DİĞER TOPLULUKLAR KARŞILIKLI İLİŞKİLER AÇISINDAN BİREYLER DÜZEYİNE İNDİRGENEREK İNCELENEBİLİR. METODOLOJİK BİREYCİLİĞİN KARŞI KUTBUNDA METODOLOJİK BÜTÜNCÜLÜK YA DA DİĞER ADIYLA METODOLOJİK HOLİZM BULUNUR. BU YAKLAŞIMDA ÖNEMLİ OLAN GRUP YA DA KURUMLARIN BİR BÜTÜN OLARAK ÖZELLİKLERİNİN ANLAŞILMASIDIR. METODOLOJİK HOLİZM, METODOLOJİK BİREYCİLİĞİN SOSYAL BİLİMLERİN ARAŞTIRMA ALANINI SINIRLADIĞINI, SOSYAL BÜTÜNLÜKLERİ İNKAR ETTİĞİNİ İLERİ SÜRERKEN, METODOLOJİK BİREYCİLİK İSE METODOLOJİK HOLİZMİN BİLİMSEL BİR NİTELİK TAŞIMADIĞINI, HOLİZM ÜZERİNE İNŞA EDİLEN TEORİLERİN TAMAMLANMAMIŞ VE BU TEORİLERİN İKTİSADI ANLAMADA YANILTICI İFADELER OLDUĞUNU İLERİ SÜRMEKTEDİR (GÖRMEZ, 2008:85).

3) AMAÇLANMAYAN SONUÇLAR, SPONTANE KURUMLAR, BİLGİ VE ZAMANIN ÖNEMİ

- KENDİLİĞİNDEN DÜZEN YA DA KENDİLİĞİNDEN KURUMLAR KAVRAMI, AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN GELİŞTİRMİŞ OLDUĞU SOSYAL KURUMLARIN EVRİM TEORİSİNİ İFADE EDER. BU TEORİYE GÖRE, DEVLET, DİL, YASA, PARA VE PİYASA GİBİ KURUMLAR İNSANLARIN BELİRLİ TEMEL İLKELERDEN HAREKETLE BİLİNÇLİ OLARAK ÜRETTİKLERİ KURUMLAR DEĞİL, İNSANLIK TARİHİNİN BELİRLİ BİR AŞAMASINDA AMAÇLANMAKSIZIN ORTAYA ÇIKMIŞ TESADÜFÎ KURUMLARDIR. BU NOKTADA İKTİSADIN YANITLAMASI GEREKEN SORU, İNSANLARIN KURMAYI YA DA OLUŞTURMAYI DÜŞÜNMEDİKLERİ VE BU AMAÇLA BELİRLİ BİR ÇABA GÖSTERMEDİKLERİ HALDE ORTAYA ÇIKMIŞ OLAN BU KURUMLARIN NASIL OLUP DA TOPLUMUN REFAHINA KATKIDA BULUNDUKLARIDIR.

- AVUSTURYA OKULU'NDA PİYASAYA SÜREÇ OLARAK BAKILIR VE BİLGİ BU SÜREÇ İÇERİSİNDE ELDE EDİLİR. BU SÜREÇ İÇİNDE GERÇEKLEŞEN DEĞİŞİM BİLGİDE DE DEĞİŞİMİ İÇERİR. BU NEDENLE MERKEZİ BİLGİ YERİNE KİSMİ BİLGİ ÇOK ÖNEMLİDİR. HAYEK'E GÖRE PİYASA SÜREKLİ DEĞİŞİM İÇİNDE OLAN BİR SÜREÇTİR VE BU SÜREÇ PLANLANMAYAN, BEKLENMEYEN DEĞİŞİMLERİ DE İÇERMEKTEDİR. BU AÇIDAN BİLGİ TEK ELDE TOPLANAMAZ VE MERKEZİ OTORİTENİN, TÜM BİREYLERİN SAHİP OLDUĞU BİLGİYİ BİLMESİ OLANAKSIZDIR. BİLGİ İŞLEM VE İLETİŞİM ARAÇLARINDAKİ GELİŞMELER PİYASANIN SAĞLADIĞI ETKİNLİĞİ SAĞLAYAMAZ. BU BAĞLAMDA PİYASA, BİREYLERİN DİĞER BİREYLERİN FAALİYETLERİNE BAKARAK KENDİ FAALİYETLERİNİ DÜZENLEMESİNİ SAĞLAR. BİREYLERİN TEPKİSİ HABER ALMA VE İLERİYİ GÖRME ÜZERİNE KURULUDUR. PİYASA VE REKABET, BİLGİ KALIBINDAKİ SÜREKLİ DEĞİŞİMLERİ YANSITIR. BU DURUM İSE BEKLENTİLERİN SÜREKLİ OLARAK DEĞİŞMESİ ANLAMINA GELMEKTEDİR (BİBER, 2006:39).

CARL Menger VE AVUSTURYA İKTİSAT OKULU

- AVUSTURYA-İKTİSAT OKULU'NUN YAPTIĞI KATKI EKONOMİK TEORİDEKİ BÜTÜN BİLİMSEL GAYRETLERİN TEMELİ OLMUSTUR. Menger'in ilk ilmi eseri "PRINCIPLES OF ECONOMICS" YAYIM TARİHİ 1871 GENELLİKLE BİLİMİMİZİN TARİHİNDE YENİ BİR DÖNEMİN BAŞLANGICI OLARAK KABUL EDİLMEKTEDİR. AVUSTURYA OKULU 'NUN ESERİNİ GENİŞ BİR TAKİPÇİ KİTLESİ İÇİN TENKİT ETMEDE NEW FREIE PRESES'İN SATUNLARINDAN DAHA İYİ BİR YER OLAMAZDI. ESKİ AVUSTURYA OKULU İLE AZ VEYA ÇOK BAĞLANTILI DİĞERLERİ KADAR CARL Menger'DE DÖNEMİN EKONOMİK VE SİYASİ OLAYLARINI TARTIŞMAK VE TEORİK ANALİZLERİN SONUÇLARINI BİLDİRMEK İÇİN NEW FREIE PRESSE'NİN SAYFALARINDAN YARARLANDILAR. FİYATLARIN ÜCRETLERİN VE FAİZ ORANLARININ, HATTA ÇOK DAR MARJİNLERLE, TAM OLARAK PAZAR TARAFINDAN BELİRLENDİĞİ VE FİYATLARIN ÜRETİM REGÜLATÖRÜ OLARAK İŞLEDİĞİ BİLGİSİ 18.YY FİZYOKRATLARI İLE İSKOÇ DAVİT HUME VE ADAM SMİTH TARAFINDAN GELİŞTİRİLMİŞTİR. DAVID RİCARDO'NUN ESERLERİNDE ULAŞAN KLASİK İKTİSAT OKULU GÖREVİNİN KAPSAYICI BİR CATALLECTİK SİSTEMİ- BİR MÜBADELE VE GELİR SİSTEM TEORİSİ - GELİŞTİRMEK OLDUĞUNU DÜŞÜNDÜ.

- TEORİK ARAŞTIRMA TARAFINDAN AYDINLATILAN TANIMDA EKONOMİK SİYASİ AÇIDAN ÖNEMLİ SONUÇLARA YOL AÇTI. İNSANLAR MÜBADELELERİN BAŞARISIZLIĞINA MAHKUM OLDUĞUNU İDRAK ETMEYE BAŞLADI. AZAMİ FİYATLARI SABİTLEME HİÇBİR ŞEKİLDE İNSANLARA MÜMKÜN EN DÜŞÜK FİYATI SAĞLAMAYI GARANTİ ETMEZ, FİİLİ EMRE UYULURSA İLGİLİ MALLARIN PAZARA AKIŞINDA TAM BİR DURMA DEĞİLSE DE BİR DARALMAYA SEBEP OLUR. BÖYLECE MÜBADELEDE NİYETLENİLENİN TAM ZIDDI OLUR. MERKANTİLİZMİN DIŞ TİCARETTE DENGİYİ TEMİN ETMEK İÇİN TİCARET POLİTİKASI TEDBİRLERİNİN GEREKLİ OLDUĞUNA İNANDI. RİCARDO DENGİNİN KENDİ KENDİNE TESİS ETTİĞİNİ BU TEDBİRLERİN LÜZUMSUZ OLDUĞUNU İSPATLADI. TİCARET POLİTİKALARINI HEDEF ALAN TEDBİRLER ÜRETİMİ AVANTAJLI DOĞAL ŞARTLARINDAN YARARLANAN FIRSATLARDAN KAYDIRIR SONUÇ OLARAK EKONOMİK VERİMLİLİĞİ AZALTIR, İNSANLARIN YAŞAM STANDARTLARINI DÜŞÜRÜR.

- İÇ EKONOMİK POLİTİKADA SERBEST TİCARETİ SAVUNAN LİBERAL SİYASİ PROGRAM KLASİK EKONOMİK TEORİ ÜZERİNDE KURULUR. LİBERALİZME KARŞI MÜBADELE ETMEK İSTEYEN BU HÜKÜMLERİ ÇÜRÜTMEMEYE TEŞEBBÜS ETMELİDİR. BUNUN TEK YOLU: ALMAN SİYASET BİLİMİ TARİHİ OKULUNUN YAPTIĞI GİBİ KESİN DÜŞÜNCELERİ İÇİN GENEL GEÇERLİK İDDİA EDEN HERHANGİ BİR SOSYAL EKONOMİK BİLGİSİNİ PRENSİPTE REDDETMELİDİRLER ; SADECE EKONOMİK TARİH VE EKONOMİK TASFİR DEĞERLİ ADDEDİLİR, EKONOMİK FENOMENLERİN KARŞILIKLI BAĞLILIĞI "**SOYUT**" VE "**GAYRİ BİLİMSEL**" İLAN EDİLİR.
- KLASİK İKTİSAT FİYAT OLUŞUMU PROBLEMİNİ TAM OLARAK ÇÖZEMEDİ BUNUN İÇİN; MALLARIN FAYDASINDAN KAYNAKLANDIĞINI BİLMEK GEREKİR. DEMİR , KÖMÜR , EKMEK GİBİ MALLARIN PİYASADA AZ DEĞERİ VARDIR. DİĞER TARAFTAN KIYMETLİ TAŞLARA ÇOK DEĞER VERİR. DAHA SONRA MENGER DEĞERİ BELİRLEYEN EŞYANIN SINIFI DEĞİL EŞYANIN KİŞİNİN KULLANIMINDA OLAN KISMIDIR DEMİŞTİR . BÖYLECE ÜCRETLERİN VE ÜRETİM ARAÇLARININ FİYATLARINI BELİRLEYEN VE ÖDEYEN TÜKETİCİDİR.

SONUÇ

- AVUSTURYA OKULU, ADAM SMİTH VE ONUN EKONOMİDEKİ DOĞAL ÖZGÜRLÜK MODELİNİN GELİŞMESİNE ÜÇ YÖNDEN KATKIDA BULUNMUŞTUR. BUNLARDAN BİRİNCİSİ DEĞERİN TÜKETİCİ KÖKENİ YANI ATIF TEORİSİ OLARAK ADLANDIRILAN OLGUDUR. BU DURUMDA FAYDA, GİRDİLERE DEĞER YÜKLER VE BU YOLLA GİRDİLERİN DEĞERİNİ BELİRLER. BİR BAŞKA DEYİŞLE FAYDA ÜRETİM SÜRECİNİ VE FİYATLAMAYI BELİRLER. İKİNCİ KATKISI MARJİNAL FAYDA/MALİYET ANALİZİDİR. FİYATLARIN VE MALİYETLERİN SON BİRİM SINIRINDA BELİRLENDİĞİ BU ANALİZ BUGÜN MİKRO İKTİSADIN TEMELİNİ OLUŞTURUR. ÜÇÜNCÜ KATKISI İSE SÜBJEKTİF DEĞER TEORİSİDİR. BU TEORİDE DEĞERLER, ESAS OLARAK TÜKETİCİLERİN İSTEK VE ARZULARINA GÖRE BELİRLENİR. YANI MAL VE HİZMETLERİN ÖLÇÜLEBİLİR OBJEKTİF BİR DEĞERİNİN OLMADIĞI, DEĞERİN ÖZÜNDE SÜBJEKTİF BİR NİTELİK TAŞIDIĞI VE DEĞERİN TÜKETİCİLERİN MAL VE HİZMETLERDEN YARARLANMALARI SIRASINDA ELDE ETTİKLERİ TATMİN DÜZEYİNE BAĞLI OLDUĞU GÖRÜŞÜ BENİMSENİR.

SORULAR

- 1) AVUSTURYA OKULU'NUN PİYASAYA BAKIŞ AÇISI NEDİR ?
 - -PİYASAYA SÜREÇ OLARAK BAKILIR VE BİLGİ BU SÜREÇ İÇERİSİNDE ELDE EDİLİR.
 - -SÜREÇ İÇİNDE GERÇEKLEŞEN DEĞİŞİM BİLGİDE DE DEĞİŞİMİ İÇERİR.
- 2) AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN İKTİSAT BİLİMİNE KATKILARI NELERDİR ?
 - -MARJİNAL FAYDA
 - -FIRSAT MALİYETİ
 - -ZAMAN TERCİHİ
 - GİBİ BİRÇOK AVUSTURYA KÖKENLİ KAVRAM EKONOMİK ANALİZE DAHİL EDİLMİŞTİR.

- **3)**CARL Menger'in İKTİSADIN METODOLOJİK TEMELLERİNİ ELE ALDIĞI ESERİN ADI NEDİR ?
- -POLİTİK İKTİSAT VE SOSYOLOJİNİN PROBLEMLERİ (1883)
- **4)**İLK KEZ MİSES TARAFINDAN KULLANILAN "PRAXEOLOGY" KAVRAMINI AÇIKLAYINIZ.
- İKTİSADİ DAVRANIŞLARI DA KAPSAYAN BÜTÜN İNSAN FAALİYETLERİNİN GENEL TEORİSİ OLARAK TANIMLANAN YENİ BİR BİLİMDİR.
- **5)**SCHUMPETER'E GÖRE İKTİSAT BİLİMİNİ YARATAN ŞEY NEDİR ?
- -İKTİSADİ UYGULAYICILARIN BİLİNÇLİ ÇABALARI İLE YÖNTEM VE GERÇEKLERİN BİR ARAYA GELMESİ.

• 6) HAYEK'E GÖRE KONJONKTÜR DALGALANMALARININ NEDENİ NEDİR ?

• -PARA HACMİNİN EKSİK OLMASI.

• 7) BÖHM-BAWERK'İN "İNSANLARIN ÇOĞUNUN ELLERİNDEKİ KUŞU ÇALILIKTAKİ KUŞA TERCİH EDECEKLERİNİ, YANİ GELECEKTE OLANA NAZARAN MEVCUT OLANA DAHA FAZLA DEĞER VERECEKLERİNİ VE GELECEKTE DUYACAKLARI İHTİYACIN ŞİDDETİNİ KÜÇÜMSEYECEKLERİNİ" İLERİ SÜREREK MEYDANA GETİRDİĞİ VARSAYIMA NE AD VERİLİR ?

• -ZAMAN TERCİHİ KURAMI

- 8) "İKTİSADIN İLKELERİ" ADLI ESERİNİ YAYINLAYARAK İKTİSADİ ALANDA MARJİNAL DEVRİM OLARAK YENİ BİR DÖNEMİN BAŞLAMASINI SAĞLAYAN İKTİSATÇI KİMDİR ?
 - -CARL Menger
- 9) AVUSTURYA İKTİSAT OKULU , CARL Menger'İN KAÇ YILINDA YAYINLADIĞI VE HANGİ KİTABIYLA DOĞMUŞTUR ?
 - -EKONOMİ BİLİMİNİN TEMELLERİ-1871
- 10) AVUSTURYA İKTİSAT OKULUNUN METODOLOJİK İLKELERİ NELERDİR?
 - -SÜBJEKTİVİZM
 - -METODOLOJİK BİREYCİLİK
 - -AMAÇLANMAYAN SONUÇLAR, SPONTANE KURUMLAR, BİLGİ VE ZAMANIN ÖNEMİ

HAZIRLAYANLAR

- MERVE AŞIR
- UMUT SOYASLAN
- ENGİN BAV
- BURÇİN ÇELİKTAŞ
- ZEHRA TARHANACI
- DUYGU ÖZEL
- MERAY GEDİK

KAYNAKLAR

**** HUKUK VE İKTİSAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ CİLT:4 , NO:1 , 2012**

(KAZIM SARIÇOBAN)

****LİBERAL DÜŞÜNCE , CİLT:11 , NO:41-42 , KIŞ-BAHAR:2016 , S. 131-135**

ÇEVİREN : ATILLA YAYLA